ROBERT SILVERBERG

AL ŞASELEA PALAT

Traducere de Constantin Cozmiuc[1]

[1] Titlul original - ***The Sixth Palace***; a fost publicată în februarie 1965 în *Galaxy Magazine*. A apărut în limba română în *Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice”* nr. 489/1992.

„Ben Azai a fost considerat nedemn de a se opri la poarta celui de-al şaselea palat, contemplând splendoarea eterată a plăcilor de marmură pură. Deschise gura şi repetă de două ori: «Apă! Apă!». Cât ai clipi, i-au tăiat capul şi l-au străpuns cu unsprezece mii de suliţi. Aceasta va servi drept învăţătură pentru generaţiile viitoare, ca nimeni să nu mai greşească în pragul celui de-al şaselea palat."

(HEKHOLOT MINORUL)

Exista comoara şi paznicul ei. Şi mai erau oasele înălbite ale acelora care au încercat zadarnic să pună mâna pe ea. Chiar şi oasele s-au contaminat cu un fel de frumuseţe, acolo unde zăceau, aproape de uşa camerei ce adăpostea bogăţiile, sub bolta strălucitoare a cerului. Giuvaierele înfrumuseţau tot ce era în apropiere, chiar şi osemintele împrăştiate, chiar şi paznicul inexorabil.

Comoara se afla pe o mică planetă a sistemului stelei Valzar cea Roşie. Aproape cât Luna, fără atmosferă, gravita prin tenebrele miliardelor de kilometri, în vecinătatea unei stele care se răcea încet. Cândva, un călător spaţial s-a oprit aici. De unde venea, unde se ducea? Nimeni nu a ştiut. A amenajat un loc şi aici se găseşte şi acum comoara imuabilă, eternă, scăpând imaginaţiei celei mai dezlănţuite, supravegheată de omul de oţel, robotul fără faţă care-şi aşteaptă stăpânul cu tenacitatea metalului.

Erau şi din cei care se lăcomeau la comoară. Veneau, paznicul îi întreba şi îşi pierdeau viaţa.

Pe o planetă vecină, oameni nedescurajaţi de soarta predecesorilor visau la bogăţii fabuloase şi îşi făceau planuri. Lipescu era dintr-aceştia: statură herculeană, barbă

blondă, pumni grei ca ciocanele, pieptul ca un trunchi de arbore, de două ori centenar. Şi Bolzano: slab, privire strălucitoare, deget prompt, fin ca ambra.

Nici unul nu voia să-şi piardă viaţa.

*

Vocea lui Lipescu amintea de tunetele galaxiilor intrate în coliziune. Trase spre el halba cu bere neagră şi spuse:

— Mâine plec, Bolzano.

— Ordinatorul este gata?

— Gata. L-am programat să răspundă la toate întrebările brutei - mugi colosul. Nu e nici un pericol de a greşi sau de a fi pus în încurcătură.

— Şi dacă, totuşi, se întâmplă? insistă Bolzano, privind indolent în ochii tovarăşului său - ochi albaştri, cu o nuanţă palidă surprinzătoare. Şi dacă robotul te ucide?

— Am mai avut de-a face cu roboţi.

Bolzano izbucni în râs.

— Câmpia e plină de oseminte, amice. O să ţi le laşi şi tu acolo. Nişte oase impresionante, Lipescule, ascultă-mă.

Lipescu clătină din cap gânditor.

— Prietene, întotdeauna ai avut umor.

Reluă cu o voce înceată:

— Dar dacă ai fi fost cu capul pe umeri nu mi te-ai fi asociat în treaba asta. Numai un visător se poate angaja în aşa ceva!

O palmă enormă plană deasupra lui Bolzano şi-i prinse mâna. Micuţul gemu când articulaţia scoase un trosnet:

— Ai să continui tu, nu? Dacă eu mor o să mergi, tu?

— Sigur că da, prostule!

— Sigur? Eşti poltron ca toată gaşca ta. O să te uiţi cum mă omoară ăla şi o să ştergi putina cât poţi de repede în

celălalt colţ al galaxiei... aşa-i?

— O să încerc şi eu, nu te teme, replică acru Bolzano. Şi lasă-mi mâna în pace.

Lipescu îl lăsă. Micuţul se aşeză în fotoliu, frecându-şi încheietura. Înghiţi un gât de bere, apoi surâse în direcţia prietenului său şi ridică halba:

— Pentru succesul nostru, îi zise.

— Bine spus. Pentru comoară!

— Şi pentru viaţa regească ce o s-o ducem după aceea!

— Pentru amândoi! tună uriaşul.

— Poate, se îndoi Bolzano. Cine ştie?

Bolzano nu era sigur de nimic. Desigur, Lipescu este un curajos, a imaginat un plan îndrăzneţ cum rareori ai ocazia să întâlneşti, care îmbina forţa cu viclenia. Şi totuşi riscurile erau mari şi Bolzano ajunsese să nu mai ştie ce-şi doreşte. Dacă Lipescu obţinea comoara după încercarea sa, era sigur că-şi va avea partea lui, fără pic de pericol. Dar dacă eşua, Bolzano ar fi fost nevoit să-şi rişte viaţa. O treime din comoară sigură sau totul, dar pentru o miză mai ridicată. Care este cea mai bună soluţie?

Era o dilemă de natură să încurce până şi un jucător înrăit ca Bolzano. Dar nu era decât o poltronerie, în sinea lui aştepta şi el să-şi rişte viaţa pe planeta unde zăcea comoara.

Lipescu îşi va încerca primul şansele. Aşa au convenit. După ce au furat ordinatorul, Bolzano l-a încredinţat colosului, care va merge primul să înfrunte paznicul. Dacă câştigă, partea cea mai mare va fi a lui. Dacă eşua, atunci comoara îi revenea lui Bolzano. O asociaţie puţin obişnuită, dar Lipescu nu o concepea altfel şi Fred Bolzano nici nu încercase să-şi contrarieze tovarăşul. Lipescu se va întoarce cu comoara sau nu se va mai întoarce niciodată. Nu există

cale de mijloc, lucru de care îşi dădeau seama amândoi.

Bolzano dormi foarte prost. Avea un apartament confortabil, situat într-un turn cu vedere spre apele scânteietoare ale lacului Eris, şi pe care îl părăsea cu greu. Lipescu prefera cartierele sordide din sudul lacului. Când s-au despărţit au pornit în direcţii opuse. Bolzano se gândi să-şi caute o femeie, dar nu întreprinse nimic. Neputând să adoarmă, rămase în faţa ecranului televizorului, urmărind indiferent planete verzi sau roşiatice.

Puţin înaintea zorilor, vizionă banda cu comoara. Fusese înregistrată de către Octane Merliu, cu peste un secol în urmă, pe când orbita la 90 000 de metri deasupra suprafeţei planetei. Acum oasele lui Merliu se înălbeau şi ele pe câmpie, dar banda a fost recuperată şi se vindea foarte scump pe pieţele neautorizate. Obiectivul ultrasensibil al camerei înregistrase o mulţime de lucruri.

Exista poarta şi exista paznicul ei, Lucios, insensibil la trecerea timpului, splendid. Era acolo, înalt de trei metri, siluetă pătrată cu un dom minuscul servindu-i drept cap, un cap fără faţă, complet plat. În spatele robotului se afla poarta mare, larg deschisă, dar inaccesibilă. Şi comoara, alcătuită din tot ceea ce arta a dat mai bun într-o mulţime de galaxii. Abandonată acolo de un număr incalculabil de ani.

Nu erau pietre preţioase sau metale scumpe. Valoarea aici nu era intrinsecă şi nici un vandal n-ar fi putut transforma comoara în lingouri vulgare. Puteai vedea statuete din fier lustruit care păreau vii. Plăci din plumbul cel mai pur, purtând gravate lucruri tulburătoare pentru spiritul uman. Figuri din granit aduse de pe o planetă îngheţată, situată la o jumătate de parsec de acolo. Opale răspândind un foc interior, pe care artizani de geniu le

şlefuiseră în curbe scânteietoare.

O spirală din lemn cu reflexe irizante. O înlănţuire de plăci din osul unui animal, curbat şi deviat astfel că motivul se înmuia şi atingea probabil un continuum stăpânit de alte dimensiuni. Cochilii încrustate, care se puteau separa graţie unor deschizături abil făcute: cele mai mici erau aproape invizibile. Scoici lustruite aduse de pe plaje neştiute. Un adevărat depozit de minuni, de o profunzime ce dădea ameţeli, se etala acolo, dincolo de poartă, în cei cincizeci de metri pătraţi ai încăperii.

Oameni grosolani, fără nici un simţ estetic, şi-au pierdut viaţa încercând să pună mâna pe comoară. Căci valoarea ei era evidentă, îţi puteai da seama fără nici un efort de imaginaţie. În toate galaxiile, colecţionari pasionaţi şi-ar disputa cu cuţitul în mână cea mai mică piesă a comorii. Lingourile nu erau totuna cu lâna de aur. Darămite aceste obiecte pe care nimeni nu le-ar putea reproduce vreodată.

Înainte că banda să se fi terminat, Bolzano fu inundat de lăcomie. Când ultima imagine dispăru, rămase încă mult timp încremenit în fotoliu, fără forţă.

Ziua îşi făcu apariţia. Cele trei luni argintate coborau dincolo de munţi, Valzar cea Roşie inundă firmamentul. Bolzano reuşi să doarmă o oră.

Apoi sosi clipa plecării.

*

Au considerat că e mai bine să lase nava pe orbită, la cinci mii de metri înălţime, deasupra planetei moarte. Nu se puteau încrede în relatările vechi şi nimeni nu putea spune ce rază de acţiune are paznicul robot. Dacă Lipescu câştiga partida, Bolzano urma să asolizeze pentru a-l îmbarca, pe el şi comoara. Dacă nu, era rândul lui Bolzano să încerce.

Colosul părea şi mai impunător, sub dubla carapace a costumului spaţial şi a asolizatorului. La pieptul său masiv se remarca ordinatorul, ajutorul memoriei, adăpostit cu grija cu care ar fi cărat comoara. Gardianul îi va pune întrebări, la care va răspunde cu ajutorul ordinatorului. Bolzano va asculta. Dacă Lipescu se va înşela, asociatul său va putea analiza greşeala şi să-şi încerce şansele, după el.

— Mă auzi? întrebă Lipescu.

— Perfect. Poţi pleca.

— Ce te grăbeşti? Vrei să mă vezi mort?

— Vrei cumva să merg eu primul? replică Bolzano.

— Imbecil! Orice ar fi, cască urechile. Dacă o fi să mor, măcar să nu fie degeaba.

— Ce importanţă are pentru tine?

Silueta enormă înaintă. Bolzano nu-i putu vedea faţa, dar înţelese că în clipa aceea Lipescu nu zâmbea.

— Atâta valoare să aibă viaţa? spuse uriaşul. Oare n-am dreptul să-mi risc pielea?

— În folosul meu?

— Nu, într-al meu, i-o tăie Lipescu. Mă voi întoarce.

Intră în ecluză. O clipă mai târziu, ieşi din navă şi coborî oblic spre planetă, căderea fiindu-i frânată de reactoarele de sub picioare. Bolzano se instală în faţa ecranului, urmărindu-i traiectoria. Fasciculul televectorului îl urmări pe Lipescu imediat ce atinse solul, aruncând flăcări. Comoara şi paznicul ei erau la câteva sute de metri mai departe. Lipescu abandonă asolizatorul, ieşind din el ca o insectă din coconul ei, şi porni spre comoară făcând paşi uriaşi.

Bolzano privea.

Lipescu asculta.

Televectorul transmitea totul cu cea mai mare fidelitate. Era dorinţa lui Bolzano, care îi satisfăcea şi orgoliul lui

Lipescu, mulţumit că aventura sa va fi înregistrată pentru posteritate. În faţa paznicului Lipescu părea un pitic. Robotul fără faţă îl domina cu peste un metru.

— Pleacă, ordonă Lipescu.

Răspunsul veni cu o intonaţie extraordinar de omenească, dar în el nu puteai simţi umbra nici unui sentiment:

— Ceea ce păzesc eu aici nu este de dat.

— Reclam acest drept, declară Lipescu.

— Au făcut-o mulţi. Dar drepturile lor erau inexistente şi ale tale sunt la fel. Nu pot să-ţi fac loc.

— Încearcă-mă. Vei vedea că am dreptul.

— Doar stăpânul meu are dreptul să treacă.

— Ce stăpân? Eu sunt stăpânul tău!

— Stăpânul meu este cel care mă poate comanda. Şi nimeni nu poate dacă se dovedeşte ignorant faţă de mine.

— Atunci încearcă-mă, insistă Lipescu.

— Moartea este pedeapsa eşecului.

— Încearcă-mă!

— Comoara nu-ţi aparţine.

— Încearcă-mă şi pleacă!

— Oasele tale vor rămâne aici, lângă celelalte.

— Încearcă-mă, repetă Lipescu.

Din navă, Bolzano observa fiecare gest, auzea fiecare cuvânt, cu sufletul la gură. Totul părea posibil. Robotul va propune enigme cum făcea pe vremuri Sfinxul înfruntat de Oedip. Îi putea cere lui Lipescu să demonstreze teoreme. Sau să traducă cuvinte stranii. Cam asta îşi imagina după experienţele încheiate trist ale predecesorilor lor. Şi, după cât se pare, o singură greşeală aducea moartea.

Bolzano şi Lipescu frunzăriseră împreună bibliotecile întregului univers. Au înmagazinat toate cunoştinţele

umane (sau cel puţin aşa spera) în ordinator. Muncă epuizantă, care le-a luat luni în şir. Şi acum, acest glob de metal lustruit pe care Lipescu îl păstra la piept putea răspunde unui număr de întrebări practic nelimitat.

Se lăsă o linişte prelungă. Om şi robot rămaseră faţă în faţă, observându-se unul pe celălalt. Apoi paznicul vorbi:

— Definiţia latitudinii!

— E vorba de latitudinea geografică? întrebă Lipescu.

Bolzano simţi gheara fricii cuibărindu-se în el. Imbecilul, spera să obţină precizări! O să piară la prima întrebare.

Robotul repetă:

— Definiţia latitudinii!

— Distanţa unghiulară a unui punct de pe suprafaţa unei planete, la nord sau la sud de ecuator, măsurată de la centrul planetei.

— Între terţa minoră şi sexta majoră, reluă robotul, care este cea mai consonantă?

Lipescu ezită. Nu se pricepea la muzică. Dar ordinatorul îi dădu răspunsul.

— Terţa minoră, spuse el.

Robotul trecu imediat la altă întrebare.

— Lista numerelor prime cuprinse între 5237 şi 7641!

Bolzano surise căci, de data aceasta, Lipescu răspunse fără probleme. Până aici, totul mergea bine. Robotul rămânea la probleme concrete, enunţând întrebări fără dificultăţi. După ce s-a zăpăcit la început, Lipescu deveni mai încrezător. Bolzano se apropie de ecran, pentru a vedea mai bine poarta deschisă şi comoara fabuloasă. Începu chiar să-şi aleagă obiectele care i-ar fi fost pe plac.

— Numele celor şapte poeţi ai tragicului de pe Elifora, ceru robotul.

— Domiphar, Halionis, Slegg, Hork-Se- kan...

— Cele paisprezece semne zodiacale de pe Morniz?

— Dinţii, Şerpii, Frunzele, Cascadă, Urma...

— Ce este un peduncul?

— Tija uneia din flori. Compusă dintr-o inflorescenţă simplă.

— Câţi ani a durat epoca lui Larrinax?

— Opt.

— Ce spune planta în al treilea cânt din **Care ceteşte** de Somnor?

— **Sufăr, plâng, gem, mor!** tună Lipescu.

— Ce diferenţă este între stamină şi pistil?

— Stamina unei flori este organul care produce polenul, în timp ce pistilul...

Şi aşa mai departe. Robotul nu se limita la cele trei întrebări legendare, despre care aminteşte mitologia. Depăşise deja o duzină. Lipescu răspundea într-una, ajutat la nevoie de imensul bagaj de cunoştinţe pe care-l purta la piept. Bolzano memora întrebările, acum erau şaptesprezece la care uriaşul a răspuns admirabil. Robotul se va da bătut? N-are de gând să lase o dată intrarea liberă?

A optsprezecea întrebare a fost copilărească. Enunţul teoremei lui Pitagora. Aici Lipescu s-ar fi putut lipsi de ordinator! Răspunse imediat, clar şi concis, stârnind admiraţia lui Bolzano.

Şi, în ultima clipă, robotul îl fulgeră.

*

Totul se petrecu cât ai clipi din ochi. Lipescu îşi terminase fraza şi aştepta întrebarea următoare. Dar a nouăsprezecea problemă nu a mai fost enunţată. În robot se deschise un panou şi din măruntaiele sale ţâşni un fel de coardă

strălucitoare, se derulă pe cei doi-trei metri care-l separau pe paznic de cel care-l înfrunta şi îl tăie pe Lipescu în două. Apoi coarda dispăru.

Torsul uriaşului basculă în spate. Picioarele masive rămaseră câteva clipe drepte, apoi genunchii se înmuiară, unul din bocancii costumului răzui solul, iar capul nu mai mişcă.

Ţintuit în scaun, tremurând în liniştea navei, Bolzano simţi că-i îngheaţă sângele în vine. Ce s-a întâmplat? Lipescu a răspuns, corect la fiecare întrebare şi robotul totuşi l-a ucis. De ce?

S-a încurcat în enunţul teoremei lui Pitagora? Nu... Bolzano ascultă înregistrarea. Răspunsul era perfect, la fel ca celelalte. În acest caz, trebuie să admitem că paznicul a trişat. Furios că pierde, l-a doborât pe Lipescu.

Este oare posibil aşa ceva? Poate acţiona un robot astfel? Bolzano nu cunoştea niciunul capabil de aşa ceva. Dar paznicul era ceva diferit.

Rămase mult timp în cabină, tentat să se întoarcă acasă. Dar îl chema comoara. Ceva din el, un necunoscut care-l împingea la sinucidere, îl trimitea pe urmele lui Lipescu. Asemeni unei sirene, robotul îl atrăgea pe planeta moartă.

Trebuie să existe o metodă pentru a o înfrânge, gândi el în timp ce-şi conducea nava spre câmpie. Trebuie să existe ordinatorul? Ideea e bună în felul ei, dar pe Lipescu nu l-a ajutat. În ciuda impreciziei lor, documentele atestau că toţi îndrăzneţii au murit pentru că au răspuns corect la o întrebare. Lipescu nu a greşit nimic şi totuşi a fost ucis. Este absurd să crezi că ordinatorul poate găsi între pătratul ipotenuzei şi cel al catetelor alt raport decât cel stabilit odinioară de către Pitagora.

Bolzano se întreba cum ar putea reuşi o lovitură sigură.

Traversă întinderea deşertică, mergând cu greu în direcţia porţii şi a paznicului ei. Îşi simţea picioarele de plumb, dar, pe măsură ce înainta, o idee prinse să încolţească.

Se ştia condamnat la moarte de către lăcomie. Nu-l putea salva decât o agilitate extremă a spiritului, inteligenţa, în sensul banal al cuvântului, era neputincioasă. Ajunse în cele din urmă în faţa robotului. În jur observă o mare de oseminte şi trupul lui Lipescu, scăldat în sânge. Ordinatorul era acolo, fixat pe pieptul lipsit de viaţă. Dar Bolzano nu se hotărî să întindă mâinile spre globul metalic. Îşi întoarse privirile. Nu dorea ca vederea corpului tăiat în două să-i tulbure gândurile.

Îşi făcu curaj. Paznicul părea că nu-l bagă în seamă.

— Fă loc! strigă Bolzano. Iată-mă, am venit să iau comoara.

— Mai întâi trebuie să obţii dreptul de a trece.

— Şi ce vrei să fac?

— Să demonstrezi adevărul, spuse robotul. Să revelezi sensul profund al lucrurilor. Să ştii să interpretezi.

— Aştept, răspunse Bolzano.

Gardianul puse prima întrebare:

— Cum se numeşte mecanismul excretor al rinichiului, la vertebrate?

Bolzano reflectă. Nu avea habar. Ordinatorul i-ar fi putut sufla răspunsul, dar zăcea mai încolo, pe cadavrul lui Lipescu. Dar ordinatorul voia adevărul, sensul profund, interpretarea, lucruri care nu erau neapărat enunţuri sau definiţii clasice. Lipescu a răspuns prin definiţii, citate, liste cu cuvinte. Şi l-a ucis.

— Broasca în mare, scandă Bolzano, scoate un strigăt de azur.

Se lăsă liniştea. Omul privea concentrat spre robot, aşteptându-se să vadă ţâşnind coarda strălucitoare care l-ar tăia în două.

Gardianul puse a doua întrebare.

— În timpul războiului câinilor, pe Vanderveer IX, colonii în luptă au redactat treizeci şi opt de articole de sfidare. Citează-l pe al treilea, al nouălea, al douăzeci şi treilea şi treizeci şi cincilea.

Bolzano aşteptă câteva momente. Robotul aparţinea altei lumi, a fost construit de mâini neumane. Cum funcţionează mintea creatorului său? Respectă cunoaşterea? Acumulează cu gelozie cunoştinţe numai pentru sine? Sau admite că o definiţie nu are nici o valoare, că pătrunderea în intimitatea lucrurilor este un fenomen independent de logică.

Lipescu a respectat logica. Acum zace, tăiat în două.

— Suferinţa cea mai pură, spuse Bolzano, este inefabilă şi înviorătoare.

— Războinicii lui Oda Nobugana au asediat mănăstirea Kwaisen în 3 aprilie 1582. Ce cuvinte înţelepte a rostit abatele în acea zi?

De data aceasta Bolzano găsi răspunsul imediat:

— Unsprezece, patruzeci şi unu, elefant, voluminos.

Ultimul cuvânt îi scăpă, fără să se poată opri la timp. Şi-a dat seama prea târziu că, logic, un elefant este voluminos. Eroare fatală? Robotul păru că n-a remarcat nimic.

Trecu la întrebarea următoare. Vocea să se făcu auzită, parcă mai puternică, mai sonoră.

— Care este procentul de oxigen în atmosfera lui Muldonar VII?

— Martorul mincinos este întotdeauna gata să scoată sabia.

Din paznic se auzi un zgomot straniu. Fără alt semn, rulă pe nişte şine enorme şi se deplasă doi metri spre stânga. Poarta era liberă, larg deschisă.

— Poţi intra, spuse robotul.

Bolzano simţi inima zbătându-se. A câştigat! Comoara era a lui!

Toţi ceilalţi au eşuat lăsându-şi osemintele în câmpie. Au încercat să răspundă gardianului. Uneori dădeau soluţia corectă, alteori greşeau. Toţi şi-au găsit moartea. Iar el, Bolzano, era aici, sănătos şi salvat.

Un adevărat miracol. Întâmplare? Pricepere? Câte puţin din fiecare, gândi el. A văzut un om răspunzând bine la optsprezece întrebări şi murind. Deci nu asta îl interesa pe robot. Atunci ce voia? Sensul profund al lucrurilor. Interpretarea lor. Adevărul ascuns.

Bolzano înţelegea că răspunsurile date aiurea puteau satisface cerinţele acestea. Cel puternic a eşuat acolo unde a câştigat bufonul. Şi-a jucat viaţa mizând pe inepţie şi a câştigat. Potul era al lui.

Făcu trei-patru paşi ezitanţi şi se trezi în faţa comorii. În ciuda greutăţii reduse, picioarele se mişcau cu greutate. Căzu în genunchi printre comori.

Filmele, obiectivele cele mai puternice, n-au arătat decât o vagă idee a splendorilor etalate pe sol. Bolzano contemplă cu o admiraţie vecină cu extazul un disc minuscul al cărui diametru nu era mai mare decât un ochi uman. Miriade de linii îl înconjurau, formând motive, mereu altele, de o frumuseţe incomparabilă. O clipă mai târziu îşi pierdu răsuflarea când privirea îi căzu pe o sferă din marmură strălucitoare ale cărei curbe se suprapuneau în mod misterios. Dincolo, un scarabeu sculptat într-o substanţă ceroasă, fragilă, pe un soclu din jad. Mai jos, o

grămadă de stofe metalice pe care jucau luminiţe mişcătoare. Şi mai încolo... şi în spate... şi acolo...

Trebuie să facă mai multe drumuri pentru a duce totul la navă. N-ar fi mai bine să o ducă pe ea aici, lângă comoară? Bolzano se întrebă dacă nu-şi va anula victoria, încercând să bată din nou la poartă. Nu va trebui să-şi câştige încă o dată dreptul de a pătrunde aici? Şi robotul va accepta răspunsurile la fel ca prima dată?

Se decise să rişte. Spiritul său agil înjghebă un plan. Va alege o duzină, nu, mai multe duzini de obiecte dintre cele mai frumoase, atâtea câte poate duce şi se va reîntoarce la navă. Apoi se va apropia din nou de poartă. Dacă paznicul îi face greutăţi, Bolzano va pleca pur şi simplu, luând cu el ce a putut duce. De ce să cauţi pericolul? După ce va vinde primul transport poate reveni. Nimeni, de asta era sigur, nu va lua comoara în timpul absenţei sale. Totul era să aleagă.

Aplecat, făcu o triere minuţioasă, adunând obiectele uşor de transportat şi de vândut. Spirala de marmură? Prea grea. Discul cu linii strălucitoare, da, şi scarabeul, desigur. Şi statueta aceasta în culori mate şi broşele cu scene nevăzute încă de ochiul uman. Şi cochiliile şi...

Tâmplele i se zbăteau, inima pulsa cu bubuituri surde. Se vedea parcurgând universul. Va merge din planetă în planetă să-şi vândă bogăţiile. Colecţionari, muzee, guverne se vor bate pentru întâietate. Pentru fiecare obiect va lăsa să urce preţul la milioane, înainte de a accepta. Desigur, va păstra trei-patru piese ca amintire.

Şi într-o bună zi, blazat de atâta bogăţie, va reveni aici, pe planeta moartă. Din nou va înfrunta paznicul, care-i va pune desigur alte întrebări la care va răspunde cu alte inepţii, această cunoaştere fundamentală, foamea de cunoaştere. Iar robotul îl va lăsa din nou să intre...

Bolzano se ridică. Una după alta îşi aduna minunăţiile în braţe. Încetişor, îşi spuse, încetişor. Apoi se întoarse şi ieşi în pragul porţii.

Paznicul rămăsese la locul lui nemişcat. Nu-i acordase nici o atenţie lui Bolzano când acesta îşi aduna bogăţiile. Micul om trecu pe lângă el fără să-l bage în seamă.

Atunci robotul îl întrebă:

— De ce ai luat lucrurile acestea? Ce vrei să faci cu ele?

Bolzano surâse. Pe un ton neglijent îi explică:

— Pentru că sunt frumoase şi am nevoie de ele. Cunoşti un motiv mai bun?

— Nu, răspunse robotul şi panoul din pântecul său glisă.

Bolzano înţelese, prea târziu, că testul încă nu se terminase. Gardianul nu i-a pus întrebarea din simplă curiozitate. Şi de data aceasta, a răspuns serios, logic.

Strigă. Văzu fulgerând coarda scânteietoare.

Moartea urmă, instantaneu.